

ปริทัศน์หนังสือ (Book Reviews) Universal Basic Income:
Pennies from Heaven

กฤษฎา ธีระโกศลพงศ์ *

Kritsada Theerakosonphong

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

วันที่รับบทความ 5 เมษายน พ.ศ.2562

วันที่แก้ไขบทความ 19 เมษายน พ.ศ.2562

วันที่ตอบรับบทความ 19 เมษายน พ.ศ.2562

คำว่า ‘Universal Basic Income’ ถูกแปลออกมาต่าง ๆ นานาในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็น รายได้พื้นฐานถ้วนหน้า เงินเดือนให้เปล่าไม่มีเงื่อนไข หรือรายได้ครองชีพขั้นต่ำ โดยพบการอธิบาย แนวคิดและนโยบายนี้ ในพื้นที่ของสื่อสังคม และสำนักข่าวออนไลน์มากกว่าปรากฏในผลงานวิชาการ ขณะที่การนำเสนอในบทความนี้ จะเรียกแทนว่า ‘รายได้พื้นฐานถ้วนหน้า’ (UBI) เนื่องจากผู้ปริทัศน์ พิจารณาว่าเงินสิทธิประโยชน์นี้ เรียกเป็นเงินเดือนที่รัฐให้แก่พลเมืองทุกคนก็ไม่เหมาะสม เนื่องจาก ในมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์เห็นว่าเป็นการลงทุนในทุนมนุษย์ แต่การจะให้เหตุผลว่ารับมือจาก ผลกระทบของอุตสาหกรรม 4.0 ก็ดูเหมือนว่าเป็นการแก้ไขปัญหาด้วยนโยบายเศรษฐกิจและสังคมอย่าง ผิดรูปผิดร่างไป ที่สำคัญควรกำหนดกรอบเวลาของการช่วยเหลือเงินให้เปล่าเช่นนี้ในระยะสั้นหรือ ระยะยาว ก็ต้องตระหนักให้ดี

ทั้งนี้ผู้ปริทัศน์เคยเขียนถึงหนังสือเกี่ยวกับรายได้พื้นฐานไปแล้วเล่มหนึ่ง ชื่อหนังสือเรื่อง ‘Basic Income: And How We Can Make It Happen’ (กฤษฎา ธีระโกศลพงศ์, 2562) ผู้เขียนคือ Guy Standing ถ้าพิจารณากลับไปงานเขียนชิ้นอื่น ๆ ที่ Standing เสนอมาอย่างต่อเนื่อง จะพบว่าเสรี นิยมใหม่ที่เปลี่ยนรูปของโลกในรูปของนโยบายเศรษฐกิจฉันทามติวอชิงตัน (Washington Consensus) ถือเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยง ความไม่มั่นคง และภัยอันตรายที่เกิดขึ้นในชีวิตของพลเมืองทุกคน ด้วยเหตุนี้ข้อเสนอของ Standing สะท้อนให้เห็นรายได้พื้นฐานเป็นประโยชน์ต่อคนที่อยู่ในช่วงชั้นระดับ ล่างสุดของสังคม หรือเรียกว่า ‘Precariat’ โดยใช้รับมือและบรรเทาจากผลกระทบมากกว่าจะเป็น การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเชิงโครงสร้างโดยอาศัยมาตรการป้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการสร้าง ความมั่นคงพื้นฐานให้แก่พลเมือง เพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานเท่านั้น (Standing, G. 2008; 2012)

---

*ผู้รับผิดชอบบทความ: kritsada@outlook.com

DOI: 10.14456/tujournal.2019.10

สำหรับหนังสือเล่มนี้ Paul O' Brien ได้นำเสนอไว้อย่างน่าสนใจตั้งแต่ในบทนำ เพราะอาศัยการเขียนอภิปรายรายได้พื้นฐานถ้วนหน้าหรือ UBI ในความคิดเชิงวิพากษ์ (Radical Ideas) หมายความว่าเขาไม่เชื่อมั่นว่า UBI จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในทางเดียว ในทางกลับกันการใช้วิธีคิดเช่นนี้จะพยายามคลี่คลายว่าแท้จริงแล้ว UBI อาจไม่ได้เป็นแนวคิดและนโยบายที่ดีเสมอไป โดยปรากฏให้เห็นสองข้อถกเถียงของ UBI ที่ต้องการให้สังคมพัฒนาและดำรงอยู่รอดต่อไป จึงประกอบด้วย เหตุผลทางศีลธรรมและเหตุผลทางการเมือง เขาเลือกที่จะวิพากษ์ต่อ UBI โดยอาศัยองค์ความรู้นอกจากปรัชญาแล้ว ยังมีรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ ขณะที่เขาไม่ได้พิจารณา UBI ในแง่ของตัวเลขหรือข้อมูลเชิงปริมาณ แต่กลับเป็นการตีความกลับที่อุดมการณ์ (Ideology) จึงกล่าวได้ว่าข้อเสนอของเขาเหมือนเป็นนามธรรมและจับต้องไม่ได้ แต่กลับให้แง่คิดและสร้างทางเลือกนโยบายให้แก่ผู้กำหนดนโยบายและนักการเมือง รวมทั้งภาคประชาสังคมที่ต้องตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานทางสังคม รวมไปถึงกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและช่องว่างของรายได้กว้างมากขึ้น

แม้แต่เขาก็มีแรงบันดาลใจที่ทำให้สนใจเรื่องนี้ เช่นเดียวกับนักวิชาการหรือผู้อ่านคนอื่น ๆ ที่เลือกอ่านบทความที่ผู้เขียนกำลังปริทัศน์ รวมถึงหนังสือเล่มอื่น ๆ ที่เลือกซื้อกันมา กล่าวคือ เขาฝึกฝนความคิดฝ่ายซ้ายและเห็นความสำคัญที่พรรคกรีนของไอร์แลนด์ พยายามเสนอ UBI กลายเป็นวาระทางการเมือง ขณะเดียวกันเขาสนใจที่ฝ่ายซ้ายวิพากษ์ UBI ที่เกิดขึ้นจากระบบทุนนิยม โดยเขาไม่เชื่อว่าบทบาทของรัฐที่จัดสรรเงินส่วนนี้จะเป็นทางเลือกที่ทำให้สังคมมีเสรีภาพและมุ่งสู่ความยุติธรรม เพราะแท้จริงแล้วเป็นโครงการทางการเมืองสนับสนุนให้ลดความสำคัญของฝ่ายซ้าย ส่งผลให้การวิเคราะห์โดยอธิบายถึงอำนาจของการกดขี่ชุดรีดและรูปแบบอื่นกลับลดทอนลง ฉะนั้นเมื่ออ่านงานของ Paul O' Brien แล้ว ต้องตั้งคำถามต่อว่า 'ทำไมเขาจึงเลือกต่อต้านระบบทุนนิยม และการให้เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่พลเมืองทุกคนในปริมาณเดียวกันและอย่างเท่าเทียมกัน' เพราะเท่าที่พิจารณาแล้วเห็นว่า UBI ที่เขาเสนอเป็นการให้เงินเพื่อรับประกันชีวิตในความเสี่ยงของระบบทุนนิยมมากกว่ารูปแบบของการให้เงินเพื่อช่วยเหลือ (Widerquist, K. 2018) หรือกล่าวได้ว่าฝ่ายซ้ายในปัจจุบันยอมรับธรรมชาติของทุนนิยม และการต่อต้านเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนรูปทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น ย่อมมีความเป็นไปได้ยากสำหรับการเคลื่อนไหวของปัจเจกบุคคล จึงเห็นว่าฝ่ายซ้ายในปัจจุบันหันไปเคลื่อนไหวในประเด็นสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทั้งภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง UBI ทำให้พลเมืองมีเงินสำหรับการจับจ่ายซื้อสินค้าที่ค้ำประกันสิ่งแวดล้อมทั้งอุปโภคและบริโภคมากขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลควรสนับสนุนพร้อมนโยบายหรือมาตรการที่ดินและพลังงาน รวมทั้งสร้างความยั่งยืนให้แก่การจ้างงาน เพราะทราบดีว่าการเปลี่ยนรูปเชิงโครงสร้างเป็นไปได้ยากหรืออาจถึงขั้นไม่ได้ เช่นเดียวกันนี้ UBI ถูกใช้เพื่อปกปิดความไม่เท่าเทียมเชิงโครงสร้างเพื่อไม่ให้ปรากฏขึ้นมาอย่างประจักษ์ เช่น การว่างงานและไม่มีรายได้ ความมั่งคั่งที่กระจุกอยู่ที่บางคนหรือกลุ่ม เป็นต้น

เพราะฉะนั้น UBI กลายเป็นเครื่องมือที่ลดความแปลกแยกทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่พลเมืองในประเทศที่พัฒนาแล้ว อันเป็นผลสืบเนื่องจากระบบทุนนิยมที่ทำให้ชนชั้นถูกจัดช่วงชั้นหลากหลายมากขึ้น ไม่จำกัดเหมือนศตวรรษ 18 จนถึงกลางศตวรรษ 20 ที่มีชนชั้นนายทุนและกรรมกร ต่อมาความแปลกแยกก็เกิดการเปลี่ยนรูปครั้งใหญ่ (Great Transformation) มาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เห็นได้ว่าเริ่มปรากฏตัวแสดงใหม่อย่างองค์การระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติ ส่งผลให้ช่วงชั้นมีความสลับซับซ้อนมากกว่าจะขีดเส้นอาณาบริเวณไว้เฉพาะภายในประเทศเท่านั้น

การจัดสรรให้มี UBI ก็ถูกตั้งข้อสังเกตทั้งจากฝ่ายซ้ายและขวา ดังที่

ฝ่ายขวามีเป้าหมายเพื่อมุ่งสู่ความเป็นธรรม โดยพิจารณาว่าเสรีนิยมใหม่ไม่สนับสนุนบทบาทของรัฐให้สนับสนุนสวัสดิการแบบถ้วนหน้า ขณะที่ถ้าเลือกช่วยเหลือคนจนหรือไม่มีงานทำ ถือเป็น การขยายบทบาทของรัฐและควรใช้มาตรการภาษีรายได้เชิงลบ (Negative Income Tax) เพื่อให้เกิดบูรณาการระหว่างเงินภาษีและเงินโอนให้แก่พลเมือง ที่สำคัญยังทำให้เกิดการกระตุ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบทุนนิยมอุตสาหกรรม

ฝ่ายซ้ายมีเป้าหมายเพื่อมุ่งสู่เสรีภาพ โดยพิจารณาว่าถ้าใช้ UBI จะปรารถนาให้เกิดความสมานฉันท์ทางสังคม กล่าวคือ รัฐจะทำหน้าที่กระจายทรัพยากรหรือให้สวัสดิการในรูปแบบอื่น ผลที่ตามมาของ UBI กลับลดทอนบทบาทของสหภาพแรงงานลง เนื่องจาก UBI ที่ได้มาเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตเพียงคนเดียว ไม่รวมถึงครอบครัว นอกจากนี้ยังทำให้ขาดพลังทางสังคมที่จะต่อต้านกับอำนาจรัฐ

จะเห็นได้ว่า UBI เป็นนโยบายที่เหมาะสมกับรัฐขนาดเล็ก หรือรัฐที่ปกครองแบบระบบสหพันธรัฐ หมายความว่า ภูมิศาสตร์การเมืองยังมีผลต่อนโยบายเศรษฐกิจและสังคม เช่น สหรัฐอเมริกา ปรากฏแนวคิดที่ว่าด้วยรายได้พื้นฐาน และใช้กรณีศึกษา เช่น Michigan เป็นตัวแบบของการวิจัยนำร่องในระดับมลรัฐ เพื่อสร้างงานอาชีพ การมีรายได้ และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางรองรับต่อการลดความไม่เท่าเทียมและความยากจนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลที่ตามมาคือการย้ายถิ่นระหว่างเมืองลดลงและเกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ที่สำคัญกว่านี้การลงทุนโครงการสวัสดิการสังคมในรูปแบบของการให้เงินไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางการคลังก็ต่อเมื่อมีการลดงบประมาณทางการทหารลง ราว 2 ใน 5 เพราะเงินที่ใช้ทำสงครามในภาคพื้นตะวันออกกลาง สามารถใช้ลงทุนที่ทุนมนุษย์และแก้ไขปัญหาสังคมได้ในระยะยาว (Sheahan, A. 2012)

นอกจากนี้ UBI ควรกำหนดเป็นมาตรการระยะสั้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ของสังคม ที่สำคัญกว่านี้ดูเหมือนจะเป็นทางเลือกของระบบทุนนิยม ที่ใครต่อหลายคนพยายามนำเสนอขึ้นในปัจจุบันเพื่อหลีกเลี่ยงสภาวะทางสังคมที่ไม่ปรารถนาและอยู่ภายใต้ความหวาดกลัว ด้วยเหตุนี้ UBI จึงมีข้อจำกัดที่จะก้าวข้ามพาไปสู่สังคมในอุดมคติขึ้นมาและยังทำให้ทั้งฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายได้รับชัยชนะทั้ง

สองฝ่าย เพราะต่างได้รับผลประโยชน์ แม้ว่าอาจไม่ได้สอดคล้องกับอุดมการณ์ก็จริง ขณะที่ฝ่ายซ้ายในศตวรรษ 21 กลับไม่ได้ต่อสู้ทางชนชั้นเพื่อเปลี่ยนผ่านโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนในประวัติศาสตร์แล้ว

อย่างไรก็ตาม ปรากฏให้เห็นข้อโต้แย้งจากสตรีนิยม เพราะปัจเจกบุคคลถูกจัดแบ่งสถานะทางสังคมและกายภาพนั้น ทำให้เงินที่ผู้หญิงได้รับอาจไม่เท่าเทียมกับผู้ชายเหมือนเช่นเดิม เพราะค่าจ้างที่ได้รับจากการทำงาน แต่เงินในส่วนนี้ทำให้ผู้หญิงสามารถลดการพึ่งพิงจากผู้ชายลงได้ โดยเฉพาะแรงงานหญิงที่อยู่ในงานนอกระบบมีสัดส่วนมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ยังทำให้ประเด็นของการเลือกปฏิบัติ ทั้งในครอบครัว สถานที่ทำงาน และสังคมลดลงตาม ทั้งการได้รับค่าจ้างที่ต่ำกว่า โอกาสที่ต้องออกจากงานเพื่อรับผิดชอบภาระในครอบครัว การส่งเสริมทางการศึกษาและพัฒนาทักษะ เพราะสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการดูแลตลอดวงจรชีวิตของมนุษย์ ฉะนั้นแนวคิดสตรีนิยมจึงเป็นการสนับสนุนเสรีภาพทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้หญิง และมีหลักประกันความเสี่ยงในกรณีที่ได้รับโอกาสจากการทำงานในระบบที่น้อยกว่าผู้ชาย การออกจากงานมาเลี้ยงดูบุตร หรือยังมีประโยชน์สำหรับการกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น การท่องเที่ยว การเล่นวิดีโอเกม เป็นต้น

ขณะเดียวกัน UBI ก็สนับสนุนให้ผู้ชายมีหลักประกันรับรองเสรีภาพและได้รับความเป็นธรรมให้ออกมาเลี้ยงดูบุตรหลาน ทั้งยังทำหน้าที่งานบ้านแทนผู้หญิงด้วยก็เป็นได้ ขณะที่ผู้กำหนดนโยบายก็ต้องมองออกไปให้ถึงโครงสร้างกำลังแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป และมีมาตรการหรือแนวทางใดรองรับผลกระทบที่ตามมาหรือไม่ อันที่จริงแล้วการจัดให้มี UBI ก็ยังไม่ใช่ทางออกหรือแนวทางที่ดีสำหรับผู้หญิง เพราะควรส่งเสริมให้ผู้หญิงได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมและเป็นธรรมในสถานที่ทำงาน เช่นเดียวกับผู้ชาย ยิ่งกว่านี้ข้อถกเถียงที่เกิดขึ้นต่อ UBI คือ ทำให้ผู้หญิงถูกผลักออกนอกระบบ แต่ให้ได้รับเงินในส่วนนี้เพื่อให้สามารถรับผิดชอบงานบ้านได้ ในทางกลับกันทำให้ผู้หญิงไม่มีโอกาสและความก้าวหน้าในสถานที่ทำงาน ทั้งที่เป็นการทำงานในภาคที่เป็นทางการ

แม้ว่าปัจจุบัน จะปรากฏให้เห็นการนำเสนอถึง UBI มากขึ้นในทศวรรษนี้ แต่อันที่จริงไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะเขาพยายามเสนอให้เห็นว่าแนวทางนี้ เริ่มต้นปฏิบัติมาตั้งแต่ศตวรรษ 16 จนถึงกลางศตวรรษ 19 ในรูปแบบของการให้แบบไม่มีเงื่อนไข ที่สำคัญเขาใช้คำประกาศจากการปฏิวัติฝรั่งเศสมาเป็นจุดพลิกผันสำหรับการสร้างความชอบธรรมให้แก่ UBI โดยแบ่งเป็นสามแนวคิด ได้แก่ (1) เสรีภาพ (Liberty) ยังขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางสังคมคือ ทุนนิยมจะเน้นที่เสรีภาพทางเศรษฐกิจ โดยปรารถนาให้เกิดคุณค่าทางสังคมเพื่อมุ่งสู่ความยุติธรรม ขณะที่สังคมนิยมตระหนักถึงความมั่นคงเศรษฐกิจและความเท่าเทียม (2) เสมอภาค (Equality) มีการดำรงอยู่ของชนชั้นคนรวยที่มีอำนาจและสถานภาพทางสังคมเหนือกว่าพลเมืองโดยรวม ขณะที่โอกาสทางการศึกษาและการพัฒนายังไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียม จึงปรากฏให้เห็นการกระจายความมั่งคั่งจากความสัมพันธ์แบบบนลงล่าง และยิ่งก่อให้เกิด

ชนชั้นอภิสิทธิ์ชั้น กลายเป็นความ ยุติธรรมที่เป็นบ่อเกิดของความไร้เสถียรภาพทางการเมือง (3) ภราดรภาพ (Fraternity) คือการสร้างชุมชนให้มีความเป็นเอกภาพ และความเป็นอันหนึ่งเดียวกันในสังคม ทั้งนี้ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อความเป็นธรรมเกิดขึ้นในสังคม

อย่างไรก็ตาม Paul O'Brien เสนอเช่นนี้หมายความว่า UBI ตั้งอยู่บนหลักการประชาธิปไตย และมีพัฒนาการมาจากคริสต์ศาสนา ที่สำคัญกว่านี้ UBI กลับอาศัยแบบแผนที่มีบรรทัดฐานจากโลก ตะวันตกมาออกแบบระบบสวัสดิการและการทำงาน ทั้งนี้เขาชี้ให้เห็นว่า Philippe Van Parijs (Van Parijs, P. 1992) ไม่เห็นด้วยต่อ UBI เพราะเป็นการต่อสู้ระหว่างทุนนิยมและสังคมนิยม ยิ่งกว่านี้ใน อนาคตต้องทำให้รายได้พื้นฐานเกิดขึ้นแบบไม่มีเงื่อนไขและพลเมืองทุกคนต้องได้รับสิทธิประโยชน์ นอกจากนี้การกระจายความมั่งคั่งออกไปนอกเหนือจากจำกัดไว้เฉพาะประเทศ และสนับสนุนให้เกิด ความสมานฉันท์ทางสังคม จึงเป็นหนึ่งในข้อถกเถียงของ O'Brien คือ การพัฒนาของระบบเทคโนโลยี ก่อให้เกิดงานอาชีพที่อยู่แต่เดิมทำให้หายไป ขณะเดียวกันเกิดการสร้างงานอาชีพใหม่ขึ้นมา ดังปรากฏ ในรายงาน 'The Future of Jobs Report' ของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) โดยผลที่ตามมาคือการเกิดช่องว่างระหว่างคนทำงานที่มีทักษะสูงและต่ำ และกลายเป็นข้ออภิปรายที่ ควรผลักดันให้เกิดการพัฒนาขึ้นเป็นวาระทางการเมือง (World Economic Forum, 2018)

ต่อมาประโยชน์ที่เกิดขึ้นจาก UBI จะทำให้ครอบครัวมีเงินเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เด็กวัยเรียน ได้รับโอกาสเข้าศึกษาในโรงเรียนจนสำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย รวมถึงได้รับการรักษาพยาบาล ที่ดีและเหมาะสม สิ่งก็ตามมามากกว่านี้คือ UBI ถูกใช้สนับสนุนให้เกิดการจ้างงานอย่างเต็มที่ (Full Employment) เพื่อให้พลเมืองใช้เวลาและโอกาสนี้สำหรับหางานทำ ทั้งยังช่วยให้สตรีที่ทำหน้าที่ สองด้าน แบ่งออกเป็นงานในสถานที่ทำงานและงานที่บ้าน เพื่อสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นใน คราวเรือน ด้วยเหตุนี้ UBI จึงสร้างความมั่นคงระหว่างงานและรายได้ นอกจากนี้สาเหตุที่ UBI ถูกนำเสนอขึ้นมาอีกประการหนึ่งก็เพราะความเสี่ยงและทำลายจากการว่างงานและไม่มีการจ้างงานที่เกิดขึ้น จากการเปลี่ยนรูปของอุตสาหกรรม 4.0 ฉะนั้น UBI จะช่วยลดความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสังคม ขณะเดียวกันยังเสริมสร้างโอกาสให้แก่พลเมืองทุกคน เพื่อหลุดพ้นออกจากความเป็นชายขอบ

ทั้งนี้ UBI กลับเป็นกลไกสำคัญรองรับให้แก่ระบบทุนนิยม แต่การให้หรือแจกจ่ายเงินแก่ ประชาชน โดยพลเมืองไม่ต้องทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนรายได้ส่วนนี้และให้ได้งานกลับมาเช่นเดียวกับ สวัสดิการการทำงาน (Workfare) ส่งผลให้สวัสดิการการทำงานกลับไม่เป็นแนวทางของความช่วยเหลือทาง สังคมที่ได้รับความนิยมในศตวรรษ 21 เนื่องจากบทบาทของรัฐบาลและระบบราชการลดลง จึงเน้น สนับสนุนให้มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองการจ้างงาน และจัดเตรียมให้ใช้รองรับต่อฐานเศรษฐกิจที่ ขยายตัวจากการค้าและลงทุน โดยมีสาเหตุจากเสรีนิยมใหม่เป็นอุดมการณ์ที่ทำให้สหภาพแรงงาน อ่อนแอลง ผลที่ตามมาคือแรงงานขาดกลไกการเจรจาต่อรอง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการ

ทำงานเป็นงานบางเวลาหรือการจ้างงานที่ไม่มีมาตรฐาน (Non-Standard Employment) ในรูปแบบอื่น ๆ ขณะเดียวกันรายได้พื้นฐานก็มีความจำเป็นขึ้นมาเพื่อใช้รองรับอันตรายที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิต การทำงาน และรายได้จากเสรีนิยมใหม่

ในทางปฏิบัติ ควรพิจารณาร่วมกับปรากฏการณ์ร่วมสมัยต่อ UBI เพราะยังมีความเคลือบแคลงว่าจะทำให้สังคมเกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้หรือไม่ หรือเป็นเพียงวิถีคิดทางเลือกที่ส่งผลให้ UBI ทำหน้าที่ครอบงำภายในระบบอุตสาหกรรมทุนนิยม จึงควรตั้งคำถามต่อ UBI ทำให้ความยากจนลดลงหรือขจัดให้หมดไปได้หรือไม่ เพราะมีข้อเสนอที่ว่า การได้รับเงินช่วยเหลือส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและฝึกอบรมพัฒนาทักษะจะเป็นประตูสำคัญของความยากจน ที่สำคัญกว่านี้ การที่จะถกเถียงหรืออภิปรายถึงเฉพาะเงินให้แบบไม่มีเงื่อนไข ควรพิจารณากลับไปถึงเวลาการทำงานและสภาพการทำงานเพราะยึดโยงกับ UBI มิเช่นนั้นเงินที่ให้ช่วยเหลือไปก็ไม่สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่ระบบเศรษฐกิจ บ่อยครั้ง UBI จึงเป็นนโยบายหรือมาตรการที่ช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มหรือถ่วงน้ำหนักก็ตามแต่ก่อนหน้าทศวรรษนี้เน้นที่การช่วยเหลือคนว่างงาน เพื่อให้หางานที่เหมาะสมและมีทุนสำหรับการพัฒนางานอาชีพ พร้อมกับการลงทุนเช่นนี้ รัฐบาลต้องพิจารณาว่าผลที่ตามมาคุ้มค่าหรือไม่ และระหว่างนี้ต้องแบกรับความเสี่ยงอะไร

ท้ายที่สุด UBI ก็ถกเถียงกันที่สองประการ กล่าวคือ ประการแรก รากฐานทางความคิดที่ทำให้ Paul O' Brien แบ่งกว้าง ๆ ไว้เป็นฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา นอกจากนี้ยังมีสตรีนิยมและสิ่งแวดล้อม และประการที่สอง เป้าหมายของ UBI ก็เพื่อสร้างความเป็นธรรมหรือให้เกิดเสรีภาพ แต่ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เลยก็คือการคลังสาธารณะที่ต้องจัดสรรและแบ่งส่วนของงบประมาณ จึงเป็นที่มาให้ฝ่ายขวาค่อนข้างไม่เห็นด้วยต่อ UBI เพราะเสรีนิยมใหม่เน้นให้ลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐลง ในทางกลับกันฝ่ายซ้ายกลับแย้งที่ UBI เป็นเครื่องมือที่ลดความไม่เท่าเทียมและกระจายทรัพยากรให้แก่พลเมืองอย่างถ่วงน้ำหนัก โดยเฉพาะให้ครอบคลุมถึงกลุ่มคนที่เปราะบาง แต่ยังมีข้อจำกัดที่ทำให้ข้อเสนอนี้ อาจนำไปปฏิบัติได้ไม่แพร่หลายในหลายประเทศของภาคพื้นยุโรป กล่าวคือ สถานการณ์ร่วมสมัย ไม่ว่าจะเป็น Donald Trump ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาและการถอนตัวออกของสหราชอาณาจักรจากสหภาพยุโรป ที่นำไปสู่ความเคลือบแคลงต่อประชาธิปไตยกลายเป็นเครื่องมือที่สร้างภัยอันตรายกลับไปมาสู่พลเมืองหรือไม่

ขอบเขตที่จะพิจารณาต่อ UBI จึงมีความยึดโยงกับการเมืองอย่างแยกไม่ออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาจึงพิจารณาถึงการรับรอง UBI ให้จัดสรรเงินช่วยเหลือนั้น ซึ่งเป็นความคิดทางเลือกของระบบทุนนิยมโลกและเสรีนิยมใหม่ อันสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความไม่สมดุลของการพัฒนาเศรษฐกิจ การทำลายสิ่งแวดล้อม และการว่างงาน โดยเป็นผลสืบเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และยิ่งกว่านั้น UBI คล้ายคลึงกับกลยุทธ์ของระบบทุนนิยมที่จัดการปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น

ระยะสั้น เช่น การจัดโครงการ UBI เพื่อสนับสนุนให้คนว่างงานในระยะเวลา 1-3 ปี เพื่อให้ระหว่างนี้ใช้หางานที่ดีและเหมาะสม มีโอกาสพัฒนาทักษะและความสามารถให้รองรับกับงานที่ต้องการ แต่ UBI กลับไม่ตั้งคำถามกลับไปถึงความสมเหตุสมผลของระบบทุนนิยมที่เอาัดเอาเปรียบทางอ้อม โดยเฉพาะระบบดิจิทัลที่ก้าวข้ามมาสู่ Bitcoin อันเป็นเทคโนโลยีที่สร้างความมั่งคั่งได้โดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Platform)

ขณะเดียวกันยังเป็นการลดทอนพลังทางสังคมของสหภาพแรงงาน เนื่องจาก UBI เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่แรงงานในรายปัจเจกบุคคล ผลที่ตามมาคือการบรรเทาความทุกข์ยากและเดือดร้อนโดยช่วยเหลือเงินที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต แต่กลับไม่สามารถเก็บออมสะสมความมั่งคั่งหรือใช้จ่ายในครัวเรือน จึงเป็นที่มาให้ผู้หญิงต้องทำงานในสถานที่ทำงาน แต่กลับแบกรับภาระสองด้าน โดยอีกด้านคืองานครัวเรือน แม้มีโอกาสในชีวิต มีเสรีภาพ และได้รับการคุ้มครองสิทธิ แต่สถานะทางสังคมยังถูกจำกัดโดยมีเพศเป็นปัจจัยบ่งชี้ ฉะนั้น UBI จึงไม่ได้รับรองว่าจะสร้างสังคมแห่งความสุข เพราะในเวลาเดียวกันยังมีความร่ำรวยและความยากจนปรากฏให้เห็นประจักษ์ จึงไม่ได้สร้างความเป็นธรรมและยุติธรรมขึ้นมาอย่างที่น่าเสนอไปก่อนนี้

บ่อยครั้งเมื่อกล่าวถึง UBI มักยกอ้างถึงรูปแบบของไอร์แลนด์เช่นเดียวกับหนังสือเล่มนี้ แต่ผลงานที่ปรากฏออกมาในทศวรรษนี้ มักเป็นหนังสือรวมบทความ และเน้นที่การศึกษาเชิงเปรียบเทียบประเทศต่าง ๆ หรือเสนอให้เห็น UBI ถูกใช้อย่างไรในประเทศต่าง ๆ โดยมีตัวอย่างหนังสือ 'Basic Income Worldwide: Horizons of Reform' ที่นำเสนอให้เห็น UBI ในประเทศสหรัฐอเมริกา นามิเบีย บราซิล แคนาดา ติมอร์ตะวันออก คาตาโลเนีย แอฟริกาใต้ ไอร์แลนด์ เยอรมนี นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย (Murray, M. C. & Pateman, C. 2012) จึงกล่าวได้ว่าข้อเสนอของ UBI ถูกใช้ศึกษาทางเศรษฐศาสตร์การเมือง และเป็นไปในทางเดียวกับการนำเสนอในหนังสือของ Paul O'Brien เพราะอาศัยความคิดเชิงวิพากษ์มาอธิบาย UBI เนื่องจากประเด็นนี้มีความสำคัญมากขึ้น และไม่เพียงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกิดขึ้นเฉพาะในภาคพื้นยุโรป ที่สำคัญกว่านี้จำเป็นต้องหากล้างประเด็นที่ว่า UBI ปรากฏขึ้นมาตั้งแต่ทศวรรษ 1970 โดยนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลคือ James Meadows และได้รับการสนับสนุนจากธนาคารโลก (World Bank)

อันที่จริงแล้ว UBI เสนอขึ้นมาเพื่อรองรับรายได้พื้นฐาน ที่ขยายครอบคลุมสมาชิกในครอบครัว โดยตั้งอยู่บนมาตรฐานของการดำรงชีวิต กล่าวได้ว่า UBI ไม่ใช่แนวทางที่เหมาะสมเฉพาะในประเทศที่ยากจน เพราะแม้แต่ประเทศที่ร่ำรวยหรือพัฒนาแล้วก็จำเป็นเช่นกัน และ UBI จะเป็นเครื่องมือสร้างรัฐประชาธิปไตย และเป็นระบบที่สร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตจากคนรุ่นสู่รุ่นก็ตาม แต่ในระยะยาว Burkhard Wehner ก็กังวลว่าจะเหมาะสมต่อประเทศที่มีขนาดใหญ่และพลเมืองจำนวนมากหรือไม่ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายทางการคลังที่เกิดขึ้น (Wehner, B. 2019)

ในท้ายนี้ควรขบคิดต่อไปอีกเรื่องคือ ทำไมไม่ปรากฏการกล่าวถึง UBI โดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) ทั้งที่เกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นชีวิต รายได้ การทำงาน และปัจจัยพื้นฐานอื่น โดยสอดคล้องกับวลีที่ว่าด้วย ‘Social Security for All’ จะพบก็แต่ในปี ค.ศ. 2018 กลับปรากฏในรายงานการศึกษาฉบับหนึ่ง แต่ไม่ปรากฏข้อเสนอเชิงนโยบาย ทั้งที่สามารถพัฒนา UBI ร่วมไปกับงานที่มีคุณค่าก็ยังมีความเป็นไปได้ (Ortiz, I. & et. Al ,2018) จึงมีข้อสังเกตว่า ILO ไม่สนับสนุนฐานการคุ้มครองทางสังคม (Social Protection Floors) ในระดับล่างที่เน้นความช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) (ILO, 2010) ดังนั้นอาจเกิดการตีความได้ว่า UBI ไม่เป็นสวัสดิการแบบให้เปล่าเช่นเดียวกับสวัสดิการทำงาน แต่กลับเป็นการให้เงินเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมแผนงานตลาดแรงงาน (Labour Market Programme) ขณะเดียวกันควรพิจารณา UBI มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดในสถานการณ์ร่วมสมัย และควรตั้งคำถามที่มองให้ไกลกว่าการพิจารณาว่าจะนำเงินไปใช้ไม่เหมาะสม เพราะถ้าเชื่อว่าทุนนิยมบูดริต ขณะที่ UBI เป็นเครื่องมือของเสรีนิยมใหม่และเป็นกลไกหนึ่งของการคุ้มครองทางสังคม (Larsen, M. N. 2015) ย่อมสะท้อนให้เห็นความยั่งยืนของแรงงานในระยะยาวเป็นอุดมคติ และถอยห่างจากชีวิตที่จะหลุดพ้นออกจากความยากจนและไม่เท่าเทียม

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กฤษฎา ธีระโกศลพงศ์. (2562). ปรัชญาหนังสือ Basic Income: And How We Can Make It Happen. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 6(2), 1-12.

ภาษาอังกฤษ

Standing, G. (2008). How Cash Transfers Promote the Case for Basic Income. *Basic Income Studies*, 3(1), 1-30.

Standing, G. (2012). The Precariat: from Denizens to Citizens?. *Polity*, 44(4), 588-608.

Widerquist, K. (2018). A Critical Analysis of Basic Income Experiments for Researchers, Policy Makers, and Citizens. New York: Palgrave Macmillan. Philippe Van Parijs

World Economic Forum. (2018). *The Future of Jobs Report 2018*. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf

Murray, M. C. & Pateman, C. (eds.), (2012). *Basic Income Worldwide: Horizons of Reform*. New York: Palgrave Macmillan.

- Wehner, B. (2019). *Universal Basic Income and the Reshaping of Democracy: Towards a Citizens' Stipend in a New Political Order*. Cham: Springer.
- Ortiz, I. & et. al. (2018). *Universal Basic Income proposals in light of ILO standards: Key issues and global costing*. ESS - Working Paper No. 62. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/ed_protect/-/soc_sec/documents/publication/wcms_648602.pdf
- ILO. (2010). *Extending Social Protection to All*. Retrieved from http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/dgreports/-/dcomm/-/publ/documents/publication/wcms_146616.pdf.
- Larsen, M. N. (2015). *Universal Basic Income - In a Neoliberal World*. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/43031398.pdf>